

Vergaderjaar 2023–2024

31 936

Luchtvaartbeleid

Nr. 1112

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 september 2023

Hierbij bied ik u de derde rapportage aan over de voortgang van de voorbereiding van de luchthavenbesluiten voor de militaire vliegbases Woensdrecht, De Peel en Gilze-Rijen.

Deze rapportage vloeit voort uit de wijziging van de Wet luchtvaart die op 2 juni 2021 is ingevoerd (Stb. 2021, nr. 282). Hiermee is de geldigheidsduur van bepaalde aanwijzingen voor militaire luchtvaartterreinen volgens de Luchtvaartwet verlengd en is ook een jaarlijkse verplichting ingevoerd om hierover te rapporteren. Deze rapportage gaat over de drie hierboven genoemde militaire vliegbases waarvoor volgens de Luchtvaartwet nu nog een aanwijzing geldt. In 2021 ontving u de eerste rapportage (Kamerstuk 31 936, nr. 877). Vorig jaar heb ik het tweede rapport naar u gestuurd (Kamerstuk 31 936, nr. 994).

Zoals gemeld in de eerste rapportage introduceerde de Wet luchtvaart nieuwe regelgeving waardoor voor burgerluchthavens en voor militaire luchthavens een luchthavenbesluit moet worden vastgesteld. In een luchthavenbesluit worden regels gesteld voor het gebruik van het gebied als luchthaven en voor beperkingengebieden rondom de luchthaven in verband met geluidbelasting en vliegveiligheid. Voor vijf militaire vliegbases is inmiddels een luchthavenbesluit vastgesteld en in werking getreden: De Kooy, Deelen, Eindhoven, Leeuwarden en Volkel. De luchthavenbesluiten voor de vliegbases Woensdrecht, De Peel en Gilze-Rijen zijn nog in voorbereiding.

Deze derde rapportage beschrijft de voortgang van de voorbereiding van deze drie luchthavenbesluiten. Ook gaat de rapportage in op de overgang van Kosteneenheden (Ke) naar *Day-evening-night sound level* (L_{den}) als geluidbeoordelingsmaat voor de militaire vliegvelden.

Algemeen

De voorbereiding van een luchthavenbesluit doorloopt een aantal formele stappen die voorzien in een zorgvuldig voorbereid besluit. In deze procedure wordt onderzoek gedaan naar de gevolgen van de activiteiten op de luchthaven voor de leefomgeving en krijgen belanghebbende partijen de gelegenheid hun inbreng in de voorbereiding te leveren. De belangrijkste stappen zijn:

- De ter inzagelegging van de plannen voor de milieueffectrapportage (MER) in de vorm van een concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau, waarop zienswijzen en adviezen kunnen worden ingediend, die vervolgens in een reactienota worden beantwoord.
- De opstelling van het milieueffectrapport.
- De bespreking van het MER en het ontwerp-luchthavenbesluit met betrokken provincie(s) en gemeente(n) en de ter inzagelegging van deze documenten, met opnieuw de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen, gevolgd door een reactienota van Defensie. Het MER wordt voor advies aangeboden aan de Commissie voor de milieueffectrapportage.
- Het luchthavenbesluit wordt na instemming van de ministerraad voor advies aangeboden aan de Raad van State. Na verwerking van dat advies en vaststelling van het besluit door Z.M. de Koning wordt het definitieve luchthavenbesluit bekend gemaakt in het Staatsblad en via defensie.nl.

Vliegbasis Woensdrecht

De formele procedure voor de voorbereiding van het luchthavenbesluit begon op 18 maart 2015 met de publicatie en de ter inzagelegging van de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de MER voor de vliegbasis Woensdrecht. De reactie op de ingediende zienswijzen is in november 2015 gepubliceerd en toegezonden aan de indieners van zienswijzen. Sindsdien zijn de werkzaamheden gevorderd tot en met de uitvoering van de MER. Het werk aan het luchthavenbesluit is na de opstelling van de MER feitelijk stil komen te liggen vanwege de (hoger) beroepsprocedures over twee eerdere vergunningaanvragen op grond van de Wet natuurbescherming. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) heeft op 6 september 2023 uitspraak gedaan in de hoger beroepen. Met de uitspraken van de Afdeling zijn de twee vergunningen onherroepelijk geworden en is duidelijk wat de referentiesituatie van de vliegbasis is. De referentiesituatie bepaalt hoeveel stikstof mag worden uitgestoten. Dit is van belang om de effecten te kunnen bepalen van de activiteiten die worden opgenomen in het luchthavenbesluit.

Op basis van de uitspraken van de Afdeling worden de voorbereiding van het luchthavenbesluit weer hervat. Dit begint met de actualisering van de MER voor het luchthavenbesluit waarna de formele stappen kunnen worden doorlopen, die hierboven in het algemeen zijn beschreven.

Vliegbasis De Peel

In de Kamerbrief van 12 juni 2019 (Kamerstuk 31 936, nr. 638) is het voornemen gemeld om voor de vliegbasis De Peel een luchthavenbesluit voor te bereiden, om op termijn de vliegbasis te kunnen reactiveren ten behoeve van jachtvlieg- en helikoptergebruik. In het licht van de genomen besluiten over de aanschaf van F-35 jachtvliegtuigen, de groei van Defensie en de sluiting van militaire vliegbases Valkenburg, Soesterberg en Twenthe in de afgelopen twintig jaar, is de (geluid)ruimte die Defensie voorhanden heeft voor het vliegen boven Nederland beperkt. Om deze

reden en om te kunnen blijven oefenen met helikopters op en boven De Peel, is daarom in 2019 vastgesteld dat de geluidruimte van De Peel van grote betekenis is voor Defensie. Daarop heeft Defensie in 2019 het voornemen tot reactivering van De Peel publiek gemaakt.

Vooruitlopend op de MER wordt een aanvraag voor een vergunning Wet natuurbescherming voorbereid, om hiermee zekerheid te krijgen over de gebruiksmogelijkheden in relatie tot stikstofuitstoot en -depositie. In het afgelopen jaar is informatie verzameld voor het maken van de stikstofberekening en zijn de eerste voorlopige inzichten met de regio gedeeld. Eind september 2023 zullen de bevindingen van de stikstofberekening in een bestuurlijk overleg worden besproken met de regio.

In de Kamerbrief van 5 juli jl. (Kamerstuk 36 124, nr. 33) is het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) aangekondigd. Dit programma brengt de ruimte in beeld die de krijgsmacht nu en in de toekomst nodig heeft en weegt deze af tegen andere ruimtelijke belangen. Hierover wordt besloten als onderdeel van de Nota Ruimte. Voor de plannen van Defensie die om een nationale afweging vragen zal voor de nationale beleidsvisie NPRD een PlanMER worden opgesteld. Eind dit jaar deel ik via de Notitie Reikwijdte en Detailniveau met u welke defensieactiviteiten, waarvoor ruimte nodig is, worden opgenomen in het NPRD. In het bestuurlijk overleg met de regio eind september, wil ik ook bespreken welke invloed de vaststelling en combinatie van de verschillende ruimtevragen – waaronder die voor jachtvliegtuigen – kan hebben op het ruimtelijk proces dat zal worden doorlopen voor vliegbasis De Peel.

Vliegbasis Gilze-Rijen

De ontwikkelingen rondom het luchthavenbesluit De Peel zijn van invloed op de voortgang van het luchthavenbesluit Gilze-Rijen. Mogelijkheden voor en keuzes over de te beleggen ruimtecapaciteit voor jachtvliegtuigen in Nederland, is bepalend of de reserveveldfunctie voor jachtvliegtuigen op Gilze-Rijen in stand moet blijven of kan worden opgeheven. Een reserveveldfunctie houdt in dat jachtvliegtuigen van Leeuwarden of Volkel tijdelijk kunnen uitwijken, vanwege bijvoorbeeld groot onderhoud aan de start- en landingsbaan.

Omdat het proces rondom De Peel nog gaande is, laat het luchthavenbesluit voor vliegbasis Gilze-Rijen naar verwachting nog enkele jaren op zich wachten. Defensie is al wel, onder leiding van een externe procesbegeleider, in gesprek met vertegenwoordigers van omwonenden over de voorbereiding van het luchthavenbesluit Gilze-Rijen. Het overleg is erop gericht een aantal afspraken tussen partijen vast te leggen. Hierbij kunt u denken aan zaken zoals het aantal vliegbewegingen en de routes die worden gevlogen, maar ook aan de tijden waarop de vliegbasis operationeel is en hoe wordt gecommuniceerd met de mensen in de nabije omgeving. Het doel van deze afspraken is dat de hinder voor omwonenden zo veel als mogelijk wordt beperkt, waarbij Defensie tegelijkertijd haar verantwoordelijkheden en taken kan blijven uitvoeren.

In de vorige voortgangsrapportage is vermeld dat er werd beoogd om de afspraken rond het einde van 2022 vast te leggen. Er is echter meer tijd nodig gebleken, Defensie en omwonenden zijn momenteel in gesprek over de laatste punten. De verwachting is dat de afspraken in het najaar worden vastgelegd tot tevredenheid van alle betrokken partijen. Dit biedt de gelegenheid om enkele maatregelen ter beperking van overlast vooruitlopend op het luchthavenbesluit in de praktijk toe te passen.

Overgang van Ke naar L_{den} als geluidbeoordelingsmaat

In de vorige rapportage is gemeld dat Defensie was begonnen met de voorbereiding van de overgang van Ke naar L_{den} als geluidbeoordelingsmaat voor alle militaire luchthavens in Nederland. Dit zijn maten voor de jaarlijkse geluidbelasting. Ke vindt zijn oorsprong in de jaren '60 en wordt uitsluitend in Nederland gebruikt. L_{den} is de geldende Europese maat om de geluidsbelasting door omgevingslawaaï uit te drukken. De Commissie m.e.r. drong eerder aan op deze transitie, omdat L_{den} volgens de Commissie een betrouwbaarder beeld geeft van de geluidhinder. Tevens sluit Nederland hiermee aan op de geldende Europese standaard. Het uitgangspunt is dat de totale geluidsbelasting bij de overgang van Ke naar L_{den} gelijkwaardig zal zijn. Dat wil zeggen dat er geen nadelige consequenties voor de militaire operaties of voor de omgeving zijn.

Als eerstvolgende stap zal het Besluit Militaire Luchthavens, waarin nu nog Ke als geluidbeoordelingsmaat geldt, worden gewijzigd. Dit betreft vooral de regels in het besluit die gaan over waar woningen en andere geluidgevoelige gebouwen in de omgeving van de vliegbases zijn toegestaan. Hiervoor is gedurende de afgelopen twee jaar veel benodigde informatie en input verzameld tijdens bijeenkomsten met betrokken provincies, luchthavens, omwonenden en andere stakeholders. Verwacht wordt dat het (concept) berekeningsvoorschrift wat voortvloeit uit de gesprekken eind dit jaar rond is. Het uitgangspunt is dat de regelgeving voor de beperkingengebieden zoveel mogelijk gelijk blijft. De voorgenomen luchthavenbesluiten voor Woensdrecht, Gilze-Rijen en De Peel zullen in L_{den} worden opgemaakt, de bestaande luchthavenbesluiten zullen vervolgens op een passend moment worden gewijzigd.

Tot slot

De totstandbrenging van luchthavenbesluiten is een langdurig proces, waarbij het zetten van formele stappen vooraf wordt gegaan door overleg met de omgeving en het uitvoeren van verschillende onderzoeken. Ook kunnen andere processen van invloed zijn op de voortgang van een luchthavenbesluit, zoals in het geval van Woensdrecht, waar een procedure bij de Afdeling de voortgang heeft opgehouden.

Zoals eerder aangegeven is dit jaar het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie gestart. Dit programma heeft onder meer als doel om alle ruimtelijke belangen van Defensie helder in kaart te brengen en af te wegen met andere nationale ruimtebehoeften. De inhoud van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie is daarmee ook verbonden met de voortgang van de luchthavenbesluiten.

Tot slot wil ik melden dat ik vanaf volgend jaar rapporteer over de stand van zaken luchthavenbesluiten via de jaarlijkse «Stand van Defensie» die op Prinsjesdag aan u wordt aangeboden. De «Stand van Defensie» is opgezet om reguliere terugkerende rapportages van Defensie op één plek samen te brengen. Hierin wordt de voortgang van Defensie op verschillende thema's en onderwerpen inzichtelijk gemaakt en wordt ook de samenhang tussen deze thema's beter zichtbaar. Het integreren van de jaarlijkse rapportage luchthavenbesluiten in «Stand van Defensie» sluit hier goed bij aan.

De Staatssecretaris van Defensie,
C.A. van der Maat